

HRVATSKI *glasnik*

Godina XXVIII, broj 39

27. rujna 2018.

cijena 200 Ft

FOTO: TIMEA HORVAT

8. – 9. stranica

Bibinje darovalo Koljnofu brončani kip sv. Roka

U kozarskom vrtiću

4. – 5. stranica

Mala Gospa u Baćinu

6. stranica

Puhački kamp u Serdahelu

14. stranica

Komentar

Glavna proba

Mađarski mediji i nadalje su usredotočeni na mađarsku vanjsku politiku. Migrantsko je pitanje ležerno potisnulo u drugi plan Izvješće o stanju u Mađarskoj ili izvješće Judith Sargentini iz Kluba zastupnika Zelenih / Europskoga slobodnog saveza u Europskom parlamentu. Prihvat toga u Europskom parlamentu stvorio je još dublji razdor (i) u redovima puka u Mađarskoj, koji je i do sada bio podijeljen na glasače vladajuće koalicije i tzv. oporbu. Smatram da trenutno na mađarskoj političkoj sceni ne možemo govoriti o ideološki pravoj oporbi. Kako politički analitičari tvrde, prihvatom toga Izvješća nastale su novi nesporazumi u EP-u. Koliko je zapravo ujedinjena Europa danas? Uza stare pukotine od 2015. godine, isplivale su na površinu ili su nastale (i) nove, možda dublje. Tu su već postojeće, primjerice glede pitanja migranata, ušteda ili ulaganje, to jest njemačka fiskalna politika i južne nakane za financijsku samostalnost. Novost, ujedno i najdublja podijeljenost, u pitanju je aktiviranja članka 7. Ugovora o EU-u, koji u krajnjem slučaju predviđa ukinuće glasačkih prava zemlji, kako se navodi, koja krši europske vrijednosti. Za provedbu narečenoga do sada nije bilo precedensa. Nameću se pitanja: je li u pripravi scenarij za izbore za Europski parlament, je li „politička igra“ oko aktiviranja članka 7. jedna vrst i političke komunikacije, koja može potrajati do svibnja 2019. godine? S jedne strane postoji mogućnost da će u pojedinim zemljama članicama EU-a porasti protubriselski osjećaj, ili će opasti popularnost Europske unije, ili će ojačati desničarki glasovi. S druge strane nameće se pitanje buduće politike Europske pučke stranke. Pojedini mediji navode da će se možda i mijenjati izborna krilatica njemačke Pučke stranke na „Što je dala Pučka stranka Europskoj uniji?“. I sljedeće je pitanje ulog Njemačke u budućem EU-u. Pitanja su to visoke politike, i nitko se ne pita za sudbinu potencijalnih glasača. Što ako puk želi svojim glasom poslati poruku visokoj politici, jer rezultati glasovanja nisu uvijek vrela pristranosti. A na što on traži odgovor? Na pitanje imovinske nejednakosti, na perspektivnost i na egzistencijalnu sigurnost. Vidjeli smo glavnu probu, pitanje je kolika je cijena ulaznice na predstavu?

Kristina

Glasnikov tjedan

Ovih sam dana pročitala agencijsku vijest, izjavu za tisak Ministarstva inovacije i tehnologije da je mađarska vlada prihvatila prijedlog Nacionalnog savjeta konkurentnosti i od spomenutoga Ministarstva traži izradbu konkretnih mjera u povećavanju znanja stranih jezika kod mađarskoga stanovništva. Tako se planira uvođenje suvremenih metoda učenja stranih jezika, potpora dijela obrazovanja nastavnika stranih jezika u inozemstvu te poticanje zapošljavanja izvornih govornika nastavnika stranih jezika te dvojezičnog osnovnoškolskog i srednjoškolskog obrazovanja. Među planovima jesu kampovi stranih jezika, stručna putovanja i programi razmjene učenika. Ispitat će se opterećenost kod učenja drugoga stranog jezika u srednjim školama i možebitno povećanje satnice učenja prvoga stranog jezika, te poticanje titlovanja kod emitiranja stranih filmova. Vlada je odlučila da će uvesti učenički kredit za učenje jezika te da će još ove godine kod državno financiranog obrazovanja odraslih donijeti potrebne mjere za poboljšanje učinkovitosti učenja stranih jezika. U izjavi za tisak naglašeno je da je od siječnja ove godine vlada vratila svotu uplaćenu za polaganje jezičnog ispita, ako je položen. Tako je više od deset tisuća mladih dobilo natrag uplaćeni iznos, a broj zahtjeva dosegnuo je brojku od dvadeset tisuća. Nai-

me, od siječnja 2018. vlada svima ispod 35 godina vraća uplaćeni iznos ako su uspješno položili jezični ispit iz stranog jezika na srednjem stupnju.

Krajem tjedna u našem Koljnofu od 21. do 23. rujna održan je II. Forum mladih pripadnika hrvatskih manjina, u organizaciji Hrvatske matice iseljenika i koljnofske Hrvatske samouprave. Organizatori su objavili javni poziv na Forum, a za temu su izabrali: Manjinsko obrazovanje na hrvatskom jeziku – iskustva mladih. Napomenimo da je koljnofska Hrvatska samouprava jedina mjesna hrvatska samouprava u Mađarskoj koja u svom održavanju ima vrtić i osnovnu školu. Organizatori ističu da je cilj Foruma pokušaj odgovora na neko-

„Održan je II. Forum mladih pripadnika hrvatskih manjina, u organizaciji Hrvatske matice iseljenika i koljnofske Hrvatske samouprave“

liko važnih pitanja: U koliko mjeri postojeće obrazovanje omogućuje očuvanje jezika i kulture hrvatskih manjinskih zajednica? Kakve jezične kompetencije stječu mlade osobe u sustavu manjinskog obrazovanja? Jesu li one dovoljne? Kakav je odnos prema naslijeđu narječja hrvatskih manjina? Treba li prednost dati učenju narječja ili književnoga hrvatskog jezika? Treba li nešto mi-

jenjati u sustavu manjinskog obrazovanja, što i kako treba mijenjati? Uolikoj mjeri i kako manjinsko obrazovanje pridonosi shvaćanju i prihvaćanju hrvatske manjinske samobitnosti u mladim osoba? Kakav je odnos manjinskog iskustva samobitnosti stečene u obitelji i one stečene u sustavu manjinskog obrazovanja?

Za bilo kakve bitne odgovore na ova pitanja potrebno je vlastito iskustvo odgoja i obrazovanja sudionika Foruma u sustavu manjinskoga obrazovanja u zemlji iz koje dolaze! Bez toga iskustva teško da oni bilo što mogu zaključiti!

Branka Pavić Blažetin

Čitajte i širite Hrvatski glasnik, tjednik Hrvata u Mađarskoj!

HRVATSKI glasnik

Započela nastava i u Hrvatskom vrtiću, osnovnoj školi, gimnaziji i učeničkom domu Miroslava Krleže

Više od 500 polaznika

Nova odgojno-obrazovna godina započela je i u Hrvatskom vrtiću, osnovnoj školi, gimnaziji i učeničkom domu Miroslava Krleže, kako u pečuškom središtu tako i u sambotelskoj podružnici. Posrijedi je jedna od dviju školskih ustanova (uz Hrvatski vrtić, osnovnu školu i učenički dom u Santovu) koja je u održavanju Hrvata u Mađarskoj, točnije Hrvatske državne samouprave. Uza spomenute dvije škole, u održavanju kolj-nofske Seoske samouprave jest Hrvatski vrtić, osnovna škola Mihovila Nakovića. To su škole u održavanju narodnosnih hrvatskih samouprava u Mađarskoj. Njih tri.

Novu odgojno-obrazovnu 2018./2019. godinu u pečuškoj školi Miroslava Krleže započeo je velik broj prvaša, kaže ravnatelj škole Gabor Györfvári. U Pečuhu su pokrenuta dva prva razreda s ukupno 31 učenikom, u 1. A (razrednica Marta Čahut) 16 i u 1. B 15 (razrednica Dijana Daskalov) učenika, a u sambotelu 1. C (razrednica Andreja Žmirić) razred s 14 učenika. U 9. N (razrednik Zoltan Gattai), nulti razred upisano je 11 učenika, u 9. razred (razrednik Ákos Kollár) 24 učenika, a u 12. A i 12. B razredu (razrednici Janja Živković i Bertalan Veriga) ukupno ima 34 maturanata.

U okviru svečanosti otvaranja nove školske godine ravnatelj Gabor Györfvári između ostaloga kazao je: „Molimo vas, počnite i nastavite s ozbiljnim radom, čuvajte svoju školu, učionice, zajedničku i vlastitu imovinu, da možemo biti i zbog toga ponosni na vas. Školu pohađati obvezno je, ali nije zabranjeno uživati u njoj, zato, ako se slažete, zajedničkim ćemo zalaganjem i ovu školsku godinu pretvoriti i zajedničku zabavu, da vama bude lakše učiti, a nama raditi...“

U pečuškom vrtiću u ovoj odgojnoj godini bit će do 107 djece o kojim se brine osam odgojitelja i četiri dadilje, u sambotel-skom vrtiću pedesetak polaznika o kojima skrbi tamošnje osoblje i četiri tete s dvije dadilje. U Pečuhu se radi u četiri, a u Sambotelu u dvije odgojne skupine. Ovaj veliki broj djece u vrtiću daje nadu kako će u sljedećoj školskoj godini biti veći broj upisanih učenika u prve razrede.

Ravnatelj broj djece u vrtiću te u 1. i 2. razredu (ovo je druga odgojno-obrazovna godina od pokretanja odgoja i obrazovanja u sambotelskoj podružnici) u Sambotelu ocjenjuje velikim uspjehom. 14 prvaša upisanih u Sambotelu nisu došli iz vrtića

sambotel-ske podružnice, tek jedan učenik, dok je djece upisano iz drugih vrtića. Veliki broj upisanih u predškolski odgoj i u 1. razred u Sambotelu više je nego uspjeh jer se prepisuju djeca iz drugih vrtića u sambotel-ski hrvatski vrtić i školu. Zaposlili smo odgojiteljice iz mađarskih vrtića s odgovarajućom hrvatskom spremom od kojih su neke i radile dijelom u hrvatskom odgojnom programu u tim vrtićima, a zanimljivo je da su one sa sobom povukle i dio djece iz vrtića (zainteresirane roditelje) u kojima su radile, kaže Györfvári.

U Hrvatskom vrtiću, osnovnoj školi, gimnaziji i učeničkom domu Miroslava Krleža zaposleno je stotinjak djelatnika, što pedagoškog što tehničkog i administrativnog osoblja.

Borimo se s prostorom, pokrenuli smo usporedne razrede u osnovnoj školi prije pet godina i nadamo se da će natječaj koji smo predali za proširenje pečuške škole prije dvije godine za izgradnju novih učionica, ovih dana biti pozitivno ocijenjen. Treba nam dodatnih osam učionica, četiri učionice za osnovnu školu, a potrebne su nam još četiri učionice za gimnazijski program. U tim bi okvirima gimnazija mogla biti u odvojenoj zgradi. Što se tiče Sambotela, za prvu fazu izgradnje sredstva su osigurana, a vjerujem da će se ulaganja nastaviti. U prvoj fazi bit će obnovljena zgrada za prihvatanje vrtićke djece, za prva četiri razreda osnovne škole, zbornica, športska dvorana, mali dio dvorišta, a u tome "Hrvatskom domu" svoje će prostore dobiti i sambotel-ska Hrvatska samouprava, zaključuje Györfvári.

Pečuški učenički dom ima osamdesetak ležaja od kojih je popunjeno nešto manje od šezdesetak, postoje slobodni kapaciteti, a škola je voljna upisati učenike iz drugih srednjih škola i studente uz uvjet da komuniciraju na hrvatskom jeziku, kaže Györfvári. Ponosan je i na kuhinju koja se brine da polaznici imaju sve uvjete za zdravu prehranu.

Branka Pavić Blažetin

Sedamdeset godina institucionalnog odgoja u Kozaru

U novim nošnjama

Svečano je bilo u kozarskome narodnom vrtiću 31. svibnja. Došli su brojni gosti za koje su polaznici hrvatske odgojne skupine priredili svečani program, a gosti nisu došli praznik ruku. Narodnosni vrtić u Kozaru djeluje neprekidno od 1949. godine (tada južnoslavenski), a danas ga pohađa devedesetak djece od kojih njih dvadesetak imaju odgoj na hrvatskom jeziku, za što se brine odgojiteljica Tünde Andrić Jekl. Voditeljica je vrtića Tímea Húber (timea.huber79@gmail.com). Mjesna Hrvatska samouprava, na čelu s Anom Crnković Andrez, zastupnicama Jelicom Jakobović Horvat i Maricom Paj Péter jednom od svojih bitnih zadaća smatraju i pomoć ako je potrebna kozarskom vrtiću, bilo moralnu potporu bilo pomoć u organizaciji, prikazu hrvatske kulture, jezika i običaja te pomoć pri kupnji pomagala za njihovo ostvarenje. Partnerski odnosi i razumijevanje odlikuju

Dogovor s predstavnicima Hrvatske samouprave i pomagačima

obje strane, pa ni rezultati posljednjih godina ne izostaju. Tako djeca hrvatske odgojne skupine redovito nastupaju na priredbama što ih organizira kozarska Hrvatska samouprava.

Marica Crnković Trubić od petog do

osmog razreda išla je u pečušku hrvatskosrpsku školu (južnoslavensku), pošto je pohađala kozarski vrtić (mađarski, naima, kako kaže, u Kozaru je odavno bilo vrtića) i prva četiri razreda osnovne škole. Pošla je u dućan, a prolazeći pred vrtićem odgojiteljica Tündika ju je pozvala da pogleda program i predaju nošnje.

Dvanaest kompleta dječje nošnje, dvanaest za djevojčice i dvanaest za dječake polaznici vrtića dobili su od kozarske Hrvatske samouprave. Svake godine oko Božića darujemo nešto vrtiću. Prošloga Božića zamolili su nas da darujemo suknje za djevojčice. Mi smo mislili da to nije dosta, mi moramo napraviti komplet nošnje za djecu, pa smo odlučili da ćemo napraviti dvanaest kompleta za djevojčice i dvanaest za dječake. Za suknje smo kupili materijal, ali sve ostalo smo mi, tko što je imao, sakupile, pa smo šivale ove zime i u proljeće nas pet žena, sve smo dale od svojega s velikim oduševljenjem. Tko materijal za prsluke, tko zrnke, tko ponjavu,

Nova pregača

Radost

tko čipku, tko pregače, tko materijal za čarapke... Radile smo odsrca i s velikom voljom, kažu mi Marica Kovačević Katić, Janja Đurak Walczer, Ljubica Vranešić Becker, Marica Pašić Hofecker i Ana Crnković Andresz.

Kozarski je vrtić prekrasan. Na prekrasnome mjestu s dvorištem koje se penje u „brdo“ s kojega se vidi kozarska crkva, s vočkama, prostorom za igru, s cvijećem koje se smiješi iz svakoga ugla dvorišta. Treba ga doživjeti. A prekrasna je i soba u kojoj se odvija odgoj na hrvatskom jeziku, s Hrvatskim glasnikom na vidnome mjestu.

Jelica Jakobović Horvat vodi me po dvorištu, pokazuje sobe, govori mi o vrtiću u kojem je provela trideset i osam godina kao odgojiteljica, poslije kao voditeljica. Marica Kovačević Katić, u „hrvatskoj sobi“ pokazuje predmete na zidovima iz njezine kuće, „neka djeca gledaju i uče iz

Treba probati.

njih što je potrebno, donijela sam i bebu, otarčić...“ Nastavlja: „S oduševljenjem sam radila male zrnkice, Jelica je dala jednu veliku ponjavu, to sam raširila, imala sam dvi zrnkice što je moje mame bila, odre-

zala sam da je sve kraće i napravila zrnke. I sama sam dala materijal, stavila sam jasprice da bude sve ljepše. Ja sam imala jako puno skutića koje sam dala svojim kolegama u zboru, a i sebi sam ostavila dva-tri, imam i oplečke. Mi smo sačuvali što možemo.“

Zadržali smo hrvatski odgoj u Kozaru tijekom sedamdeset godina, nije bilo lako, kaže nam Jelica Jakobović Horvat. Sada nastojimo na tome da se zaposli još jedna odgojiteljica koja može obavljati odgoj na hrvatskom jeziku. Održavatelj je vrtića Seoska samouprava s kojom, kao i s vodstvom vrtića, vode se razgovori o tome i vjerojatno će uroditi plodom, kaže mi s ponosom.

U hrvatskoj odgojnoj skupini, kaže mi odgojiteljica Tünde Andrić Jekl, trenutno imamo 21 dijete. Tünde je u vrtiću desetak godina. Veliku je skupinu lani ispratila i sada ima novu skupinu koju vodi do njihova polaska u školu. Devedesetak djece pohađa vrtić, od kojih četvrtina ima odgoj na hrvatskom jeziku. U maloj se skupini rade odgojni zadatci i uče pjesmice, plesovi kroz igru, u srednjoj i velikoj skupini su zanimanja na hrvatskom jeziku, cjelodnevna uz dvije odgojiteljice i dadilju.

Dobivamo veliku potporu od mjesne Hrvatske samouprave u svim oblicima, kaže nam voditeljica vrtića. I ona sama, a i svi mi gledamo djecu kako s veseljem oblače narodnu nošnju nakon dvadesetominutnoga programa kojim su nam pokazali što su sve naučili. Prošle je godine iz velike skupine dvoje djece započelo osnovno školsko obrazovanje u Hrvatskoj školi Miroslava Krležu, s ponosom mi kažu Kozarci.

Branka Pavić Blažetin

Pokazali smo što smo naučili.

Baćino

Proslavljeno proštenje Male Gospe

Zajednica rackih Hrvata u podunavskom naselju Baćinu 15. rujna proslavila je župno proštenje Male Gospe, odnosno rođendan Blažene Djevice Marije. Iznimno tjedan dana kasnije, ove godine na blagdan Gospe Žalosne, tamošnja Hrvatska samouprava već uobičajeno organizirala je misno slavlje na hrvatskom jeziku.

Ispred baćinske crkve

Umalo četrdeset mjesnih Hrvata u predvečernjim satima okupilo se u župnoj crkvi Rođenja Blažene Djevice Marije kako bi na svome materinskom jeziku proslavili župno proštenje. Misno je slavlje i ove godine predvodio mohački župnik nekadašnje franjevačke crkve, velečasni Ladislav Bačmai, koji je na početku mise srdačno pozdravio okupljene vjernike kojima je, kako uz ostalo reče, stalo do svoje vjere, do svojega materinskog jezika. – U ovome mjesecu slavimo rođendan Blažene Djevice Marije, zatim njezin imendan, a danas, 15. rujna, Crkva slavi spomendan Gospe Žalosne. Za rođendan našoj nebeskoj Majci dajmo najveći i najljepši dar, poklonimo joj naše srce. – reče velečasni Bačmai.

Svojom se nazočnošću svečanost uveličali predsjednik Hrvatske samouprave Bačko-kiškunske županije Joso Šibalin, te zastupnici baćinske Hrvatske samouprave, na čelu s predsjednikom Franjom Anišićem. Misa je uljepšana hrvatskim crkvenim pjesmama, te čitanjima Marije Ivo i

molitvom vjernika Marije Bencze. – *Molim vas da i dalje čuvate svoje korijenje, našu katoličku vjeru, naš materinski jezik. I ne samo čuvajte, ako se još može, predajte ga svojoj djeci i unučadi. Nije dosta čuvati samo pepeo, nego treba puhati žar da bi opet buknuo plamen.* – pozvao je na kraju mise velečasni Bačmai.

Baćinska Hrvatska samouprava od svojeg utemeljenja smatra važnim da se očuvaju misna slavlja na hrvatskom jeziku. Tako hrvatske mise mjesečnom redovitošću, svake treće nedjelje i o velikim blagdanima, na drugi dan Božića i Uskrsa, kao i na Duhove, služi župnik Zsolt Halász, a propovijeda na hrvatskome đakon-laik Ladislav Sabo. Međutim, svako okupljanje na hrvatskoj misi koju služi gostujući hrvatski svećenik, kao što je ove godine Ladislav Bačmai, velika je svečanost življenja vjere i materinske riječi.

Baćino, podunavsko naselje nadomak Kalači, prvi put se spominje još 1061. godine u obliku Bacha, a između 1369. i 1519. godine bilježi se kao Bathya. Žitelji su mu Mađari, a za vrijeme turske okupacije 1660. godine Turci nastanjuju Hrvate Šokce iz okolice Vinkovaca. Župa Male Gospe utemeljena je 1698. godine, dušobrižnici su bosanski franjevci, a matične se knjige vode od 1715. godine. Župna crkva posvećena rođenju Blažene Djevice Marije sagrađena je 1780., a nakon dva požara obnovljena 1849. godine. Tijekom 18. stoljeća u Baćinu se spominju Hrvati,

Dalmatinci, Iliri ili Slaveni, a poslije Raci. Premda im je taj naziv nametnut, žitelji ga postupno prihvaćaju, te se i danas ponosno nazivaju Racima, ili rackim Hrvatima.

Prema popisu pučanstva iz 2011. godine u Baćinu se od umalo 2100 žitelja 256 osoba izjasnilo Hrvatom, čime se Baćino po broju pripadnika hrvatske narodnosti popeo na četvrto mjesto u Bačkoj, iza Baje, Dušnoka i Santova. Iako u Bačko-kiškunskoj županiji nema naselja s hrvatskom većinom, Baćino je jedno od četiriju naselja s više od deset posto Hrvata (13,8%) u odnosu na većinsko stanovništvo. Na posljednjim izborima za mjesne narodnosne samouprave 2014. godine u registar hrvatskih birača upisalo se 113 osoba.

Hrvatska je samouprava prvi put utemeljena na drugim izborima za mjesne narodnosne samouprave 1998. godine, a djeluje do danas. Prva je predsjednica bila učiteljica Lenka Stanojev Herner, a

Velečasni Ladislav Bačmai

nakon nje sve do danas Franjo Anišić koji je i član Županijske hrvatske samouprave. Za njegova mandata uspostavljena je i prijateljska suradnja s naseljem Baćinom u Općini Ploče u Hrvatskoj. U mjesnoj školi desetljećima se podučava predmetna nastava hrvatskoga jezika, koju danas polazi dvadesetak učenika. Premda je bilo zanimanja tjedno dva puta, sada u vrtiću nema odgoja na hrvatskom jeziku, ali je u tijeku ponovno pokretanje jer, kako nam reče predsjednik Anišić, bit će deset roditelja koji će to tražiti. U naselju djeluje i KUD „Vodenica“ koji njeguje tradiciju i običaje ovdašnjih Hrvata. Među najvećim godišnjim priredbama ističu se Racko prelo koje se održava početkom veljače, te Županijski susret hrvatskih učenika, ove godine krajem listopada.

Stipan Balatinac

Hrvatice starije dobi

Olasci na gajičkoj Pudarini

Gajička Udruga vinara i vinogradara „Martinovo brdo“ i ove je godine organizirala redovitu manifestaciju Pudarinu. Ovogodišnja je Pudarina bila 2. rujna, a i ovoga put prikazan je izvorni narodni običaj pudarina, te zanimljiv i raznolik program uz bogatu gastronomsku ponudu.

Pudarina je običaj čuvanja vinograda kad grožđe počne zreti. Djevojke odlaze u vinogradske kolibe koje prethodno ovapne, urede i pripreme za duži boravak. Većina odlazi u svoje vinograde, a gazde s po nekoliko jutara vinograda najame pudare da im čuvaju vinograde do berbe od čvoraka i kradljivaca. Stari je to običaj koji se pokušava ovakvim manifestacijama sačuvati od zaborava, kaže predsjednica Udruge vinogradara i vinara „Martinovo brdo“ Janja Čeliković te dodaje da manifestacija povezuje Zelenu i Plavu Hrvatsku kroz uspješnu suradnju s udrugom Agroturizam Konavle, a također smo povezani i s Hrvatskom samoupravom sela Olasa, a gosti su nam bili razni KUD-ovi, slikari, gosti iz zemlje i inozemstva.

U ovogodišnjemu kulturno-turističkom programu u selu Gajiću na Bunariću dolu sudionici su bili: Trio „PROFESORES“, MPD BelAmi, Belišće, MPS „Starotopoljani“, Staro Topolje, pečuški Ženski pjevački zbor „August Šenoa“, KUD „Šokadija“ iz Ivanovaca, Folklorni ansambl Bilje i gajički KUD „Seljačka sloga“.

Kako za Hrvatski glasnik kaže predsjednica olaske Hrvatske samouprave Ana Rozinger, već sedmu godinu sudjeluju na gajičkoj Pudarini i sa sobom donose od programa Hrvata iz Mađarske, zbor, plesnu skupinu, orkestar... Tako je na Pudarini već gostovala Hrvatska plesna skupina

Olasci i Kozarci oko zajedničkoga stola

Jela naših baka

iz Birjana, mohački Mladi orkestar, a ove godine Ženski pjevački zbor Augusta Šenoae. Svake godine i mi nudimo gastronomski stol, a ove smo godine spremali kukuruznu „ganicu“ i „čikovat“ (nudli), bilo je paprikaša s lukom, kiseli kupus sa slaninom, te slatkoga. S nama su bili i kozarski Hrvati, na čelu sa zastupnicima tamošnje

Hrvatske samouprave. I oni su nudili svoje specijalite, staro jelo koje se kuhalo u zimsko doba, kiseli kupus s „geršlijem“, dimljenim suhim mesom. Nosili smo i kolače pripremljene po starim receptima, kaže Ana Rozinger, te dodaje da su se vrlo dobro osjećali sa svojim prijateljima Gajićanima. *Branka Pavić Blažetin*

A što je najukusnije?

OLAS

U organizaciji olaske Hrvatske samouprave, peti put se 6. listopada organizira Dan vina i vinogradara. Nakon dolaska gostiju slijedi kulturni program uza sudjelovanje Ansambla CroArte iz Darde i MPD. BelAmi iz Belišća, a potom nastup sceniskog umjetnika Stipana Đurića i Mladih tamburaša iz Mohača pod vodstvom Joške Kovača. Nakon programa će biti kušanje vina s područja Gajića i Olasa-Asađa. Program završava zajedničkom večerom, a ostvaruje se potporom Fonda za razvoj ljudskih potencijala Ministarstva ljudskih resursa.

Bibinje darovalo Koljnofu

Bruno Bugarija, bibinjski načelnik: „*Dragi Koljnofci, neka vas*

Na Dan rođenja Blažene Dvice Marije u koljnofskoj Hodočasnoj crikvi, pred oltarom Črne Madone, u nazočnosti brojnih farnikov, a tako i vjernikov iz Ugarske, Bosne i Hercegovine, Austrije i Hrvatske, prikazana je dvojezična, a ujedno i mlada maša Balázsa Istvána Holpára, a potom je nasuprot crikve prikdan trg, u nazočnosti mnogih prijateljev iz partnerskih općin Kiseljaka, a brojčano još veća delegacija je dospila na trodnevni boravak iz Bibinja. Mjesto Bibinje jur 34 ljeta dugo gaji istinsko i vridno prijateljstvo s Koljnofci, a ovo spravišće je prez sumlje okrunilo darovanje brončanoga kipa sv. Roka. Poklon je simboličan i zato jer zaštitnik dalmatinske općine je sv. Roko, a odsad u gradišćanskom crikvenom parku patron bolesnih i nemoćnih brižljivo pazi i čuva i koljnofske korake.

Bruno Bugarija bibinjski načelnik pri svetačnom govoru

„Još te moram, Mat, pozdravit / još jedno ti spivat dojt! / Sinka tvoga još pohodit, / onda ću va stan moj projt, / ne zapusti nas, Marija...“, zdignula se je zmožna jačka u višinu 8. septembra, u subotu dopodne, u koljnofskom domu Božjem, pri svetku Majke Marije, a mladomašnik Balázs István Holpár u svojoj prodiki je

Franjo Grubić, načelnik Koljnofa i akademski kipar Tomislav Kršnjavija

nas osebujno pozvao k poštivanju nebeske Majke. Nadalje je prosió sve vjernike da imaju svoju kršćansku ljubav i radosti i u molitvi s kom se obraćaju Blaženoj Divoj Mariji da nas otpelja svojem sinu. Don Zdenko Milić, duhovnik Bibinja, pak je nazvistio da kršćanske obitelji imaju misiju čuvanja ljubavi prema Bogu, svojem jeziku i svojoj kulturi. Za mladomašnim blagoslovom okupljeni na trgu, okol pokrto-ga kipa, poslušali su i izjačili ugarsku ter i hrvatsku himnu, kot uvod u svetačnost. „Iako smo jur pred ljetodan napravili ov trg, čekali smo na ovo čudo, na ov kip da i ova naša skupna priča bude završena“, obrnuo se je koljnofski načelnik Franjo Grubić mnoštvu i povidaó, kako su komunisti u ono vrime prodali parcele na kojoj je bila štatua sv. Roka i ku je spasio od zničnja tadašnji duhovnik tako da ju je zazi-dao u farof. „Naši ljudi svenek su molili za bolesnike i nemoćne sv. Roku kad su išli u Goru, tako moremo reći da se je danas Koljnof opet obogatio i naša dugoljetna sanja se je spunila s ovim trgom i kipom“, posebno se je zahvalio koljnofski liktar akademskomu slikaru Tomislavu Kršnja-

viji za brončano djelo od 1,82 metra s kamenim fundamentom na kom dvojezično piše: „Ovaj kip sv. Roka mjesto Bibinje daruje mjestu Koljnof“, a zahvalne riči je uputio i načelniku Bibinja Brunu Bugariji, kot i Šimi Šimuniću, predsjedniku KUD-a „Ivan Goran Kovačić“, ki su od prvoga trenutka čvrsto stali uz projekt. Matija Firtl, bivši parlamentarni zastupnik, tumačio je pozdrav državnoga tajnika ugarske vlade Miklósa Soltésza i je naglasio: „Kad se zgubi vjera va svitu, u Koljnofu moremo biti ponosni na bezbrojni razvitak sela i na naše kršćanske vridnosti. Mi u Koljnofu se trsimo, trudimo se, zato je obnovljena kapela, hodočasna crikva, orgule, cimiter, a sad i ov prekrasni trg. Ne moru opstati narodi, koji ne čuvaju svoj jezik, svoju kulturu i ne znaju si braniti svoje. Dragi Bibinjci, vaš dar ne simbolizira

Trenutak za pjesmu

Roko

Roko, sine moj jedini, slušaj ćaću svoga!
Nikog se ne boj, osin dragog Boga.
Roko, sine moj, jedinorođeni –
‘Vik uspravan stoj – sine moj ljubljani.

Ogrni tilo hrvatskin barjakon.
Poleti milo, našin čistin zrakon.
I zapivajder – domovino mila –
Kako te mater davno naučila.

Krvcu si proli, sine, kano i ja –
Za dom se moli, da bi sritan bija,
Tilo ogoli – barjak će te grijat.

O, sine mili, počuj zov na pragu.
Dok vitar cvili, upij novu snagu –
Bože zakrili domovinu dragu.

Ante Nadomir Tadić Šutra

brončani kip sv. Roka

naš nebeski zaštitnik blagoslovi, čuva, brani i moli za vas!"

Don Zdenko Milić, duhovnik Bibinja blagoslavlja pilj sv. Roka

Trg su prikdali prerizanjem vrpca (sliva) Mate Firtl, Bruno Bugarija, Mladen Mišurić Ramljak i Franjo Grubić

Dio domaćinova na svečevanju

Zaslužne odgojiteljice sa sadašnjim pedagoginjam

samo već od trideset ljet prijateljstva nego i snažne veze jedne hrvatske zajednice sa starom Domovinom", dodao je još časni gradjan Koljnofa. Načelnik Bibinja Bruno Bugarija zahvalio se je na dugoljetnoj uspješnoj suradnji svih bivših i sadašnjih članova kulturnih društava, kot i na gostoprimstvu, a riči zahvale su upućene svim onim ki su se na bilo ki način zalagali za to da se pilj sv. Roka postavi na koljnofskom trgu. „Dragi Koljnofci, neka vas naš nebeski zaštitnik blagoslovi, čuva, brani i moli za vas. Živili!", završio je svoj govor gostujući načelnik Bibinja. Za njegovim riči stari prijatelj Koljnofceva Šime Šimunić, predsjednik KUD-a, je pozvao k spominjanju svih onih, ke danas u ovom prijateljstvu više nij, ali ki su čuvali tijekom toliko ljet zajedništvo i prijateljstvo med dvimi općinama. Ivan Gugan, predsjednik Hrvatske državne samouprave, uz pohvalne i zahvalne riči usmirene tako gostom kot i domaćinom, prikdao je i HDS-ove zahvalnice zaslužnim koljnofskim odgojiteljicam ke nisu mogle biti nazoči na svetačnosti u majušu, ali desetljeća dugo čuda su učinile za mjesne mališane, tako su pozvane Irena Tauber-

Nagy, Marija Indrich i Marija Grubić. Potom su don Zdenko Milić, bibinjski, i Antal Németh, koljnofski dušobrižniki, blagoslovili kip, kojega su pred tim otkrili Matija Firtl, Franjo Grubić, Bruno Bugarija i Mladen Mišurić Ramljak, načelnik Kiseljaka iz BiH. Smih na obrazi, aplauz, i jačka o sv. Roku okružili su ov brončani monument prijateljstva, dokle bijeli netaknuti

oblaki su namoljali na nebesko platno k svečevanju dostojnu pozadinu. Druženje je nastavljeno s okruglim stolom, trgadbenom prošecijom i pravom feštom na Glavnom trgu, pri koj su mogli diozimate lji jur najpr izvlći i plane za slijedeći sastanak na očarajućoj jadranskoj obali...

Timea Horvat

Bogatstvo...

Hodočasna crkva s novim parkom sv. Roka

Hrvatski dani zbratimljenja Eržebetvaroša i Karlovca

U Umjetničkom i kulturnom središtu K11 budimpeštanskoga VII. okruga 21. rujna 2018. svečanim je programom otvorena manifestacija Hrvatski dani zbratimljenja Eržebetvaroša i Karlovca. Na priredbi su među inima bili opunomoćeni ministar Veleposlanstva Republike Hrvatske u Mađarskoj Ivan Bušić, gradonačelnik ove gradske četvrti Zsolt Vattamán, te izaslanstvo Grada Karlovca, na čelu s pročelnicom Upravnog odjela za društvene djelatnosti toga grada Draženkom Sila-Ljubenko. Piredbu je pomagala tvrtka Fonyódi Ásványvíz Kft s voćnim čajem Jana, a ukusne ćevape pripremio Adria grill.

Fotografija za uspomenu

Posredstvom Hrvatske samouprave VII. okruga, na čelu s predsjednicom Katicom Benčić i vijećnicima Anicom Mandić i Franjom Čepelsigetijem, između grada susreta ili grada Karlovca i eržebetvaroške Samouprave već deset godina postoji suradnja, čiji se vidovi ostvaruju na kulturnom, sportskom i prosvjetnom planu, sukladno potpisanom ugovoru. Kako je za MCC izjavio gradonačelnik Zsolt Vattamán, sljedećega tjedna sto učenika i pedagoga okružne škole putuje u Selce, u ljetnikovac grada Karlovca, a ljeti također ima prilike za ljetovanje hrvatske djece u eržebetvaroškom ljetnikovcu, u Balatonmárfürdő. U nedjelju je u VII. okrugu sportska priredba na kojoj će trčati i on sam, i nekoliko hrvatskih gostiju. Sljedeći je korak suradnja na gospodarskom polju, naime lani je skupina gospodarstvenika posjetila taj hrvatski grad i vođeni su pregovori o mogućnostima zajedničkih unjiskih projekata, te o razmjeni iskustava na

tome polju. „Želja nam je stupiti u kontakt s jednom glazbenom školom u ovom okrugu, i razmotriti mogućnosti suradnje“, reče ravnateljica karlovačke Glazbene škole Snježana Mrljak. Najstarija glazbena škola u Hrvatskoj broji petsto učenika i jedino se na harfi ne nudi izobrazba, sva druga su glazbala zastupljena.

Vuge, ptice pjevice

Daroviti Stjepan Magdić

Naravno, suradnji se nada i ravnateljica Gradskog muzeja grada Karlovca Hrvojka Božić, koja je oduševljena Budimpeštom, ali Muzej je otvoren i na suradnju s gradišćanskim Hrvatima u Austriji. Kulturni su program otvorili polaznici Osnovne škole i gimnazije Lajosa Bárdosa, oni su se predstavili sa spletom mađarskih narodnih pjesama i dječjom igrom na Lucin dan. Potom su slijedili svirci karlovačke škole, na harmonici učenik 5. razreda Stjepan Magdić svirao je pjesmu Josipa Matanovića Etida D-moll, Jewgenija Derbenka Sonatina, I st. Allegro i Čardaš nepoznatoga

autora; učenik, također 5. razreda, Daren Pavlečić nastupio je sa skladbom Stipišić-Dragojević Cesarica, Dulfer-Stewart Lily was here i Justin Timbellake: Can't stop the feeling. Članice ženskoga zbora Vuge predstavile su se sa zagorskom, dalmatinskom, posavskom i podravskom pjesmom. Folklorna je družina osnovana 2007. godine i iza sebe broji mnoštvo inozemnih gostovanja i nastupa po Hrvatskoj. I ovom su prigodom pjevačice dokazale da su doista dostojne priznanja „Najbolja skupina u Hrvatskoj“, jednako i nominaciju na Porin u kategoriji za najbolji album folklorne i etnoglazbe za album „Hrvatsko biserje 2“. Skupina je dobitnica brojnih priznanja i vlasnica tri studijska albuma u izdanju Croatica recordsa. Uz polaznike nastupili su i profesori karlovačke Glazbene škole, i to na gitari Ambrozije Puškarić, na harmonici Tomislav Krvarić i

na violini Vedran Mikić. Publiku su razveselili djelima Miroslava Škore: Juliška, glazbenim ulomkom iz filma „Tko pjeva, zlo ne misli“ i Brahmovim Mađarskim plesovima. Priredba je završena razgledanjem izložbe umjetničkog fotografa Gorana Vranića naslova „Portret grada Zvijezde“, koju je otvorila autorica postava Antonija Škrčić. Izložba je otvorena za javnost do 3. listopada 2018.

Na dvorištu gosti su kušali pojedine hrvatske specijalitete i ukusne ćevape, a za osvježjenje nudio se voćni čaj Jana.

Kristina Goher

Dvojezična škola Petrovoga Sela

Tri novi učitelji i 79 djece, oktobarski dolazak partnerske škole iz Donje Zeline

Dvojezična škola Petrovoga Sela hudo i malo uplašeno je štartala u novo školsko ljeto, po riči ravnateljice Edite Horvat-Pauković, ka i veljek opravdava svoje prethodne misli s tim da sredinom augustuša pri pripravi rasporeda još se nisu znale neke stvari, iako je do novoga školskoga ljeta svaki problem zadovoljavajuće riješen. Naime, na kraju prošloga školskoga ljeta je naglo umro kolega čije mjesto, samo od sebe razumljivo, morali su popuniti. Slučajno se je doznalo, sva srića još na vrime, da drugi kolegar će pak projti od škole, ovako su tri novi mladi učitelji zaposleni. „Imamo novoga profesora zemljopisa ki se nije javio u našu školu, ali je imao stipendiju od KLIK-a, a onda su takovi

Školari 1. razreda s učiteljicom Klauđijom Škrapić

obavezni da si zamu što im se nudja, i tako je on zašao u našu školu. Dávid Adonyi je mladi i simpatični nastavnik, po ljudskom karakteru stopostotno u redu. Dobili smo jednu mladu učiteljicu, Petrovišćanku Klauđiju Škrapić, ka je naša bivša učenica, bila je i na praksi u našoj školi i veljek je postala i peljačica 1. razreda. Podučavati je začeo kod nas još jedan mladi bivši školar, Ivan Vujčić. I njega dobro znamo, perfektno govori hrvatski jezik, a uz to podučava i povijest, ali ima još jedno ljeto na diplomskom studiju, odnosno da poišće neku drugu mogućnost za svoje daljnje školovanje“, doznajemo od Edite Horvat-Pauković, a s tim smo ujedno i suočeni da u učiteljskom zboru mlada djelatna snaga skoro je jur u većini. „Veselim se zbog toga i ufam se da će biti angažirani i podupirat će nas svojim idejama i naprediti našu školu u svakom mogućem pogledu“, istakne još petroviska ravnateljica od koga nadalje doznajemo da uz trinaest pedagoge u punom statusu, imaju još jednu učiteljicu za pjevanje i jednoga kolegara za učnju tambure. Broj školarov je isti kot i u prethodni ljeti, 79, a za nekoliko ljet će se sigurno povećati broj, to se

Novi učitelj, Ivan Vujčić podučava hrvatski i u 4. razredu

vidi i u čuvarnici. Četiri učeniki su novi u školi, trimi su se doselili u Petrovo Selo i dica nisu htela putovati u Sambotel. Jedan školar je prikdošao iz jakovske škole, jer po mišljenju roditeljev dičaku je potribna bila nova školska atmosfera i vjeruju da će ovde najti svoj mir. Pri upisanju te dice naravno se je spomenulo da se ovde uči hrvatski jezik, i školski raspored su tako sastavili da svi imaju svaki utorak u isto vrime hrvatsku uru. Oni nisu nutri u razredu, nego se posebno s njimi bavi ravnateljica, da s upoznavanjem hrvatskoga jezika kasnije se mirno uključuju u stvarnu hrvatsku uru u svojem razredu. A što se mora znati za programe ovoga školskoga ljeta, za te direktorica kaže: „Ako se gledaju samo tradicionalne priredbe, jur i po tom će nam biti vrimenski dost gusto.“ U jesenskom kalendaru je sambotelški show za gornje razrede, pomoću česa će moći dobiti školari uvid u neka zanimanja, a mala dica će u selu posjetiti frizerski salon, upoznat će djelatnost ognjogascev, tišlerov itd. Prijatelji iz donjozelinske Osnovne škole Ksavera Šandora Đalskoga se čekaju na povratni pohod i jednotajedni boravak u Pinčenoj dolini, sredinom oktobra. Uz to, teču jur priprave i na naticanja, jedno med prvimi će biti Nakovićevo naticanje u lipom hrvatskom govoru u Koljnofu, 17. oktobra, u srijedu.

Tiho

Početak školske godine u Podravini

IZVAR Zazvonila su zvona i u izvarskoj osnovnoj školi, gdje se nakon teških godina povećao broj upisane djece u prvi razred. Ove su godine na otvorenju školske godine, 3. rujna u 8 sati, osam prvaša uzbuđeno čekali pozdravne riječi i prve školske sate. Saznali smo od Klare Kovač, učiteljice tamošnje škole te ujedno i predsjednice Hrvatske samouprave, da će tjedno jedanput u okviru kružoka ove godine osmero od ukupno 20 učenika koji pohađaju školu, učiti hrvatski jezik.

STARIN U malome podravskom naselju Starinu 3. rujna priređeno je svečano otvorenje školske godine. Otvaranje je bilo na dvorištu škole, gdje je svakoga pozdravila ravnateljica škole Csizmadia Lászlóné i govorila o godišnjim programima u školi, o novim zadacima i o novim poslijepodnevним mogućnostima. Od nastavnice hrvatskoga jezika Ružice Kedves saznali smo da se hrvatski jezik predaje svakomu razredu tjedno pet puta, osim toga imaju i sat narodopisa. U okviru kružoka djeca mogu naučiti svirati na tamburici u tri generacijske skupine, a osim instrumentalnog odgoja nudi se učenicima i podučavanje narodnih plesova. Nažalost, zbog maloga broja učenika niže su razrede spojili u dvije skupine (1. i 2. te 3. i 4. razred), a od petog razreda se već radi posebno u odvojenim razredima. Zahvaljujući velikom radu nastavnika, starinska se djeca uvijek ističu na polju kulture podravskih Hrvata.

U Izvaru

U Lukovišću

LUKOVIŠĆE I u ovom su se selcu ispraznile ulice, djeca su se vratila u školske klupe. Školu pohađa ukupno 74 djece, od kojih su devetero 3. rujna prvi put čuli školska zvona, oni su prvoškolci. Nakon pozdravnih riječi ravnateljice Eleonore Varga Kečkeš, djeca s razrednicima u svojim su učionicama dobila nove udžbenike. U školi se svakomu svaki dan podučava hrvatski jezik u satnici predmetne nastave i imaju po jedan sat narodopisa. Promjena je od prošlih godina ta da vjeronauk predaje mjesni svećenik Ilija Ćuzdi i da su stigle dvije nove učiteljice. S novom je snagom krenuo rad i u ovoj ustanovi.

MARTINCI Nova je školska godina otpočela 3. rujna. U prvom je satu priređeno svečano otvorenje školske godine, na kojem smo mogli čuti pozdravne riječi ravnateljice škole, pozdravila je u prvom redu nove učenike, učenike prvog razreda. Škola je ove godine primila šest prvaša, a u osmom se razredu priprema se-

U Lukovišću

dam učenika za daljnje školovanje. Martinačka škola ukupno broji 50 učenika. Lani su spojili prva dva razreda, a od ove su godine spojeni i treći i četvrti razred. Razrednica je prvog i drugog razreda Ildika Gojak Barić koja već godinama podučava djecu. Čulo se na otvorenju i nekoliko pjesama Josipa Gujaša Džuretina, istaknutog lika sela Martinaca i cijele Podravine. U školi se i dalje svakomu predaje hrvatski jezik, odnosno na dva se jezika uči pjevanje, tjelesni odgoj, crtanje, tehnika, naša okolica, kemija, povijest i zemljopis. Ova je osnovna škola jedna od dvojezičnih škola Hrvata u Mađarskoj, jedina u Podravini. Od ove će godine djeca imati još više nastavnih sati jer se pripremaju razni kružoci i sportske aktivnosti za djecu.

ŠELJIN Svečano otvorenje školske godine bilo je 3. rujna u 8 sati, kako je to već godinama prvoga školskog dana. Na otvorenju su sudjelovali đaci, a pozdravne riječi i plan godišnjeg rada škole oglasio je ravnatelj Robert Ronta. Govorio je i o malim promjenama u nastavničkom vijeću, nadajući se uspješnijem radu u cijelome školskom sustavu. Udžbenike su svakom razredu podijelili razrednici, iz kojih će se predavati tijekom ove školske godine.

BARČA U tamošnjoj Gimnaziji „Dráva Völgye” 2. rujna upriličeno je svečano otvorenje školske godine. U školi u izvannastavnim okvirima predaje se i hrvatski jezik pod vodstvom Melite Popović Paluska. Učenici se mogu upoznati i naučiti hrvatski jezik uz ostala znanja koja se ondje predaju.

-rnn-

Mala stranica

Maturalac u Marulićevu gradu

Svi naraštaji ispred nas proveli su svoj maturalac u Dubrovniku, gdje im je bio domaćin prijatelj našega HOŠIG-a, dubrovački Ženski đlački dom. Znamo se već „sto godina“, jer oni svake godine dolaze na naš Tjedan hrvatske kulture, a naši gimnazijalci 12. razreda na maturalno putovanje k njima. Ove je godine došao red i na naš razred, a otpratili su nas i profesori Marijana Jakošević i razrednik Žolt Ternak. Nažalost, Barnabás Babik, Sara Heljić i Evelin Rapić nisu nam se mogli pridružiti. Ono nekoliko dana što smo proveli u Hrvatskoj, od 24. do 31. kolovoza, bilo je doista jako sadržajno, naši su domaćini organizirali za nas bogate programe. Bilo nam je neobično vidjeti, iskusiti sve ono o čemu smo učili na satu povijesti ili hrvatske književnosti. Kada smo se žičarom vozili na brdo Srđ i pogledali ispod, taj predivni pogled na more i na sam grad dao nam je odgovor zbog čega grad Dubrovnik katkad opisuju kao dragulj hrvatskoga Jadrana. Nije čudo što su u tome gradu našli nadahnuće i hrvatski petrarkisti i pisci. Ondje na brdu je i Muzej Domovinskoga rata, što smo također posjetili. U prostorijama je izložen stalni postav izložbe o Domovinskom ratu 1991. – 1995. Izloženi su dokumenti, fotografije, ratni zemljovid, dijelovi vojne opreme, predmeti iz svakodnevnog života Dubrovčana, videomaterijali i snimke te ratne zastave braniteljskih postrojba, pravi stijeg sa Srđa. Naravno, nismo izostavili ni gradske zidine i središte grada, koji je bio prepun turistima. Nezaboravno je i brođenje i posjet otoku Lokrumu. Kako Dubrovnik, i otok Lokrum mjesto je što ga na prvi pogled zavoliš. Uživali smo u skladu prirode i povijesti. Mogli smo pogledati i Folklorni ansambl Lindo, ali nismo izostavili ni posjet srednjovjekovnom gradiću Stonu, čija povijest seže u rano XIV. stoljeće. Bilo je vremena i za kupanje, sladoled, druženje. Obožavali smo pješčanu plažu Prapatno, ali i plaža u uvali Lapad bila nam je omiljeno mjesto za kupanje i sunčanje. Bilo nam je neopisivo lijepo, i ovo putovanje ostat će nam zauvijek u sjećanju.

Deniza Danč
maturantica

Kako najlakše preživjeti prvu godinu srednje škole?

- **Ostavi dobar dojam** – dojam koji ostaviš u prvom razredu srednje škole vjerojatno će te pratiti do mature. U vrijeme te prve prosudbe nemoj kasniti, redovito piši domaću zadaću i aktivno sudjeluj u nastavi.
- **Pronađi skupinu ljudi koji ti odgovaraju i s kojima ćeš provoditi vrijeme velikog odmora** – biti sam na školskom odmoru zbilja je nezgodno. Pokušaj se uklopiti! Ako opaziš nekoga od svojih kolega iz osnovne škole, možeš se pridružiti i njima.
- **Pokušaj naći nove prijatelje** – što prije nađeš nekog za druženje, bit će ti lakše. Procijeni tko bi ti mogao odgovarati i priđi toj osobi, započni razgovor. Najbolje je da nabaciš osmijeh i izgledat ćeš pristupačno i veselo.
- **Imaš li loš dan, pokušaj ostati pozitivan** – namrgođeno lice može samo otjerati ljude od tebe ili izazvati samilost i smijeh.
- **Redovito uči** – pokušaj ne biti kampanjac. Piši natuknice, podcrtavaj. Važne stvari zapisuj u odvojene bilježnice, skripte.
- **Uključi se u neku izvanškolsku aktivnost** – baviti se nekim sportom u slobodno vrijeme uvijek je plus i za zdravlje i za stjecanje novih prijatelja. Srednja je škola, osim toga, odlično vrijeme da shvatiš što te zanima.

Postavljeni temelji budućih pomurskih glazbenih sastava

Orkestar mladih pomurskih svirača

Zadnjega tjedna ljetnih ferija u Hrvatskome kulturno-prosvjetnom zavodu „Stipan Blažetin“ održan je drugi Puhački kamp za djecu, u kojem je sudjelovalo dvadesetero djece iz pomurske regije. Suorganizator je Kampa bila letinjska Glazbena škola, čiji nastavnici od prošle školske godine podučavaju puhačku glazbu u prostorijama Zavoda. Ovaj put je već sastavljen i mali pomurski orkestar „Mali bandisti“ i na kraju kampa obradovali gledatelje s kratkom skladbom.

– Prošle smo godine prvi put organizirali Puhački kamp za djecu, zbog jednostavnog razloga, da djeca dobiju volju za tu vrstu glazbe, naime u Pomurju puhačka glazba ima tradicije. Nekoć su ih zvali bandistima i svirali na svadbama, u balovima, a nekada su se samo spontano okupljali u krčmama i svirali. Danas na jednoj ruci mogu izbrojiti koliko ih ima, i oni su već u starijoj dobi. Lanjski je kamp bio dobar mamac, uspjeli smo upisati u muzičku školu 14 učenika, koji su hrvatskog podrijetla, pohađaju serdahelsku Hrvatsku školu, da-

Uvježbavanje

kle susreću se i tamo s hrvatskom glazbenom kulturom. Od ove ćemo jeseni imati još prijavljenih učenika. – rekla je voditeljica Zavoda Zorica Prosenjak Matola.

Zadovoljan je i ravnatelj letinjske Glazbene škole Stjepan Prosenjak, koja ustanova pruža stručnu pomoć. Djeca su za godinu dana osvojila najosnovnije znanje glazbe i na to se već može graditi i sviranje u orkestru.

– Posebno mi je drago što su djeca izabrala rijetka glazbala, kojih nema ni u letinjskom orkestru, i u tome djecu nije trebalo siliti, nego su se sama

odlučila. Napredovanje učenika vrlo je dobro, u ovom kampu smo već uspjeli naučiti skupa jednu skladbu, odnosno jednu hrvatsku pjesmu. Oni koji se razumiju u glazbu, znaju da je to velik uspjeh. Ja sam rodnom iz Serdahela i kada sam bio mlad, još se čula takva vrsta glazbe u selu, nažalost u zadnje vrijeme sve manje i nadam se da ćemo uspjeti odgojiti novu generaciju pomurskih bandista. – kazao je g. Prosenjak.

Od nove školske godine podučavanje djece nastaviti će se u prostorijama Zavoda. Sada će već osim samostalnog sviranja povremeno imati i orkestralno sviranje. Na solfedžu djeca uče pjevati i hrvatske narodne pjesme te neke izraze iz glazbene terminologije. U okviru Kampa uspostavljena je i nova suradnja s mladom skupinom preloškoga Puhačkog orkestra, među kojima mnoštvo mladih pohađa donjokraljevečku Glazbenu školu. Dogovoreno je da će još tijekom jeseni pomurski svirači posjetiti Glazbenu školu u Donjem Kraljevcu, te da će jednom gostovati i tamošnja djeca u Zavodu „Stipan Blažetin“. Zadnjeg je dana u Kampu održan mali koncert na kojem su sudjelovali i roditelji i mještani, kada su serdahelska djeca izvela pjesmu „Igraj kolo“, a preloški Puhački orkestar (voditelj prof. Igor Hrustek) mnoštvo poznatih napjeva svjetske glazbe. Roditelji pomurske djece sa zadovoljstvom slušahu prekrasnu glazbu i napomenuli da će jednog dana tako svirati i mali pomurski svirači.

Roditelji sa zadovoljstvom slušahu izvedbu svoje djece.

beta

Kaniški tamburaši u Ljetnoj školi folklor

Ovoga je ljeta više od 80 polaznika iz Hrvatske i svijeta (Njemačke, Austrije, Češke, Srbije, Bosne i Hercegovine, Mađarske, Kanade i Sjedinjenih Američkih Država) sudjelovalo u Ljetnoj školi folklor u organizaciji Hrvatske matice iseljenika u Zadru. Voditelj je škole bio prof. Andrija Ivančan, etnolog i etnokoreograf, a njegov su posao pomagali ugledni stručnjaci struke. Sviranje tradicijskih glazbala podučavao je Vjekoslav Martinić, tamburaški je orkestar ravnao Tibor Bün i kao gost predavač maestro Siniša Leopold, dirigent Tamburaškog orkestra HRT-a. Iz hrvatske zajednice u Mađarskoj sudjelovalo je tri tamburaša: iz Kaniže Erik Hegedüs, Balint Horvat i Mate Vargović, svi su članovi Tamburaškog sastava „Stoboš“. Njihovo su sudjelovanje podupirale Hrvatska državna i kaniška Hrvatska samouprava.

Koncert „Pod kestenom“ u Kaniži

Ljetna škola folklor svake godine obuhvaća jedno područje hrvatskoga folklor, sudionici se upoznaju s narodnom nošnjom, pjesmama, glazbalima i plesovima određenoga kraja. Ove su godine upoznali jadransko područje, saznajemo od Mate Vargovića, tj. plesove i glazbu otoka Krka, Cresa, Raba, Paga, Silbe, Splita, Trogira, Kaštela, Čiova, Makarskoga primorja, otoka Šolte, Brača i Hvara, Korčule, Mljeta i Lastova, poluotoka Pelješca, Dubrovačkoga primorja, Konavala, Župe dubrovačke, Rijeke dubrovačke, doline Neretve, Dubrovačke kontradance te plesovi Šibenskog uzorja i otoka. Od plesova Hrvata koji žive u susjednim zemljama, a koji pripadaju jadranskome području, podučavali su se plesovi i glazba južne Hercegovine i plesovi Hrvata Boke kotorske. Kaniški tamburaši nisu prvi put sudjelovali u školi folklor, za njih je to golema pomoć u napredovanju sviranja, za vježbanje hrvatskoga jezika, no poseban im je doživljaj druženje s ostalim sviračima i plesačima iz raznih zemalja, koji jednako tako kao oni imaju hrvatske korijene. Uza sve to daje posebnu čar i Jadransko more,

reče Mate Vargović. Kaniški su tamburaši zahvalni na pomoći Hrvatske državne samouprave i svojoj Hrvatskoj samoupravi, jer na taj način uz vrsne stručnjake mogu bogatiti svoje znanje hrvatske glazbe. Koliko se to isplatilo, vidjelo se na kaniškom koncertu „Pod kestenom“, gdje se okupilo mnoštvo gledatelja i višeminutnim jakim pljeskom nagradili svirače TS „Stoboš“.

beta

PETROVO SELO

U minuli miseci na ugarsko-austrijskom hataru, uz cestu bivšega graničnoga prijelaza spolom smo mogli upametzeti velika djela na negdašnjoj graničnoj zgradi, ku je s državnom potporom, na naticanju TOP-4.1.1-15-VS1-2016-00012 dala obnoviti Seoska samouprava. Hiža zdravlja će se službeno prikdati 30. septembra, u nedilju, od 14 uri začeto, iako doktorska ordinacija jur ovde funkcionira nekoliko tajednov. Svečani govor će držati načelnica Petrovoga Sela, Agica Jurašić-Škrapić, parlamentarni zastupnik Zsolt V. Németh, predsjednik Željeznožupanijske skupščine László Majthényi i petroviska doktorica dr. Eszter László. Obnovljenu zgradu će blagosloviti farnik Tamás Várhelyi. Na programu sudjeluju Evelin Škrapić i grupa Tálentumok, pod peljanjem Zorice Moricz. Za očuvanje zdravlja, toga dana će moći čuda česa učiniti i stanovnici, predviđena je skupna šetnja ali bižanje od 2018 metarov, od donjega kraja, autobusne stanice Gorice do gornjega kraja sela, do Hiže zdravlja. U nastavku otpodneva očekuju se športske predstave, naticanja za familije i različiti dičji programi. Uvečer će se moći Petroviščani zabavljati u okviru tradicionalnoga programa „Ugarska, rad te imam“ sa skupnim jačenjem uz taborski oganj, u susjedstvu Hiže zdravlja.

Kaniški tamburaši u Ljetnoj školi folklor prilikom završne večeri

Usavršavanje nastavnika u matičnoj domovini

Hrvatska državna samouprava, u suradnji sa Sveučilištem u Zadru, između 27. i 30. rujna 2018., u Kulturno-prosvjetnom centru i odmaralištu Hrvata u Mađarskoj, u Vlačićima, priređuje Usavršavanje nastavnika u matičnoj domovini. Po predviđenoj programu prvoga dana, 27. rujna, nakon pozdravnoga govora HDS-ova predsjednika Ivana Gugana u 19.10 je predstavljanje knjige „Hrvatska – od stoljeća 7. do danas“ Dinka Šokčevića. Sutradan u prijepodnevnom satima polazak je u grad Pag, ogledni sati i radno druženje u Osnovnoj školi Jurja Dalmatinca, popodne slobodno zanimanje, a od 18 sati okrugli stol na temu: Budućnost hrvatskoga školstva u Mađarskoj. U subotu prijepodne su predavanja, teme i predavači su sljedeći: Zadatci i razvoji Klebelsbergova centra, Péterffy Balázs, zamjenik predsjednice toga Centra; Aktualnosti razvoja udžbenika i nastavnoga gradiva, Ágnes Csépké, referentica za udžbenike i nastavna pomagala, Ministarstvo ljudskih resursa; Jezične igre u nastavi hrvatskoga jezika, Lana Jager, učiteljica razredne nastave. Nakon objeda je polazak u Zadar i razgledanje grada, a navečer od 17.30 predavanje zamjenika državnoga tajnika za vjerska i narodnosna pitanja Zoltána Fűrjesa, na temu: Aktualnosti narodnosne politike u Mađarskoj. Na usavršavanju će sudjelovati ukupno 40 hrvatskih nastavnika.

NARAD

U tom se baranjskom selu 6. listopada, u organizaciji tamošnje Hrvatske samouprave, priređuje druženje, glazbena večer uz nastup plesne skupine Čitaonice mohačkih Šokaca, u 19 sati, te bal uz Orkestar Juice, s početkom u 21 sat. Bal je s naramkom.

KISEG

Tradicionalna trgadbena prošecija se priređuje ove subote, 29. septembra, u Jurišićevom gradu, kamo po dugi ljeta će doputovati i velika delegacija partnerskoga varoša Senja. Sporazum o međugradskoj suradnji je po prvi put potpisan 6. augustuša 1999. ljeta, dokle dopunjeni Sporazum o međugradskoj suradnji zaključen je u Kisegu 29. augustuša 2010. ljeta. Ovo ponovno spravišće vjerojatno će ofrišćati dosadašnje, malo i „blokiranje“ kontakte i u okviru dvodnevna boravka će se moći još bolje približiti interesi, kako u budućnosti dati novi polet, kljetu jur jubilarnomu partnerstvu.

OBAVIJEST

POZIV za dostavljanje prijedloga za sastavljanje Plana rada Hrvatske državne samouprave prema točki br. 14. Pravilnika o organizaciji i radu:

Za plan HDS-ova rada pismeni prijedlog mogu dostaviti zastupnici, odbori, voditelj ureda, voditelji ustanova, organizacija koje je osnovala i kojima je održavatelj samouprava, te hrvatske udruge registrirane u Mađarskoj, do 31. listopada 2018. godine.

PAG, MIŠLJEN, SIGET

Kako donosi portal pag.hr, izaslanstvo grada Paga, koju su činili gradonačelnik Ante Fabijanić, predsjednik Gradskog vijeća Domagoj Vičević i vijećnik Ante Čemeljić, od 8. rujna pribivali su svečanoj sjednici Gradskog vijeća prijateljskoga grada Mišljenja. Predstavnicima grada Paga odazvali su se i pozivu gradonačelnika prijateljskoga Sigeta te su sudjelovali u programu obilježavanja Dana Zrinskih.

Uz protokolarni dio, izaslanstvo je sudjelovalo i na partnerskom sastanku u Sigetu na kojemu su sudjelovali baranjski župan Zoltán Madaras sa svojim suradnicima, veleposlanik Republike Hrvatske u Mađarskoj Mladen Andrić sa svojim suradnicima, konzul Republike Hrvatske u Pečuhu Drago Horvat, ravnateljica ureda Hrvatske turističke zajednice u Mađarskoj Ivana Herceg sa svojim suradnicima, te izaslanstvo grada Čakovca.

Između ostalog, na sastanku je potaknuto predstavljanje grada Paga u Veleposlanstvu Republike Hrvatske u Budimpešti za sve predstavnike stranih veleposlanstava u Mađarskoj, koje bi se trebalo održati u siječnju 2019. godine, a bit će povezano s obilježavanjem 27 godina priznanja neovisnosti Republike Hrvatske, 15. siječnja. Osim prikaza paške čipke, grad Pag bi predstavio svoju gastronomsku ponudu uz neizostavnu pašku janjetinu i paški sir.

Gradišćanski Hrvati iz Slovačke, Austrije i Mađarske
u organizaciji Željezanske biskupije pozivaju na

koncert zbora PAX et BONUM

i utemeljenje

Gradišćansko društvo
Hrvat S. A. M.

u Željeznu-Eisenstadt-Kismarton,
dvorac Esterházy, Haydnova dvorana

subotu,
6.10.2018.
u 16.00 ura

